

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 104.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravljanje
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošt. hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Liubljana, sreda 15. septembra 1937

Cena posamezni številki 1.50

Pred novimi trgovinskimi pogajanjmi

V Dubrovniku so se te dni začela trgovinska pogajanja z Nemčijo, v Parizu pa se je odpeljala naša delegacija, da vodi trgovinska pogajanja s Francijo. Tako v naši dubrovniški ko tudi naši pariški delegaciji so sami uradniki ministrstev in Narodne banke. Stara zahteva gospodarskih krogov, da se pritegnejo k trgovinskim pogajanjem tudi zastopniki gospodarskih stanov, je bila znova prezrta.

Čeprav smo prepričani, da bodo člani naših trgovinskih delegacij z vnemo branili pri pogajanjih interese naših gospodarskih stanov, moramo vendarle naglasiti svoje obžalovanje, da so tudi to pot naše delegacije sestavljene čisto birokratično. Kajti nobenega dvoma ni, da bi pritegnitev praktičnih gospodarskih ljudi zelo olajšala delo delegacij, saj bi ji tako bile na razpolago izkušnje, ki jih v ministrstvih živijo ljudje, pa čeprav bi bili teoretični strokovnjaki, nikdar ne morejo imeti. Zlasti ob koncu trgovinskih pogajanj gre vedno za kompenzacije, ki jih ena stranka dovoli drugi. Le preprosto se zgodi, da so te medsebojne kompenzacije popolnoma ekvivalentne, v praksi pa se potem le prevečkrat izkaže, da je njih enakovrednost le teoretična in da prejetih kompenzacij ni mogoče izkoristiti.

Ta nevarnost je zlasti velika pri pogajanjih z gospodarsko močnejšimi in bolj urejenimi državami, kakor sta Nemčija in Francija. Večja gospodarska sila teh držav daje vsaki kompenzaciji, ki jo priznajo eni od teh držav, verjetnost, da bo stoodstotno izkoriščana, dočim je na drugi strani vedno dvomljivo, če bomo ta uspeh mogli doseči tudi mi. Še bolj pa je vidna naša neenakost, če upoštevamo n. pr. nemški in naš upravni aparat. Tam aparat, ki zna do konca izvesti vsako svojo zamisel, pri nas pa aparat, ki bo morda gledal na natančno izvajanje doseženih ugodnosti ali pa tudi ne.

Če bi pa sodelovali pri trgovinskih pogajanjih tudi naši praktični gospodarski ljudje, bi ti mogli takoj povedati, katere dogovorjene ugodnosti bi v resnici lahko izkoristili in katere bi ostale le pridobitve na papirju, da ustvarijo videz enakih uspehov in ugodnosti.

A še iz drugega razloga moramo obžalovati, da so naše trgovinske delegacije sestavljene le iz birokratov. Dostikrat se čujejo upravičene pritožbe, da manjka naši trgovinski politiki enotnost, da se namreč oficialna trgovinska politika ne krije s težnjami naših gospodarskih stanov. Ta neenotnost občutno slabi našo pozicijo na svetovnih trgih, ker se naši izvozniki in uvozniki. Z aktivnim sodelovanjem naših gospodarskih ljudi pri trgovinskih pogajanjih bi se ta napaka zelo zmanjšala in morala tudi odpravila. Tako pa ostaja kar naprej in tudi kar naprej skoduje naši zunanji trgovini.

Nadaljnja posledica te napake pa je, da tudi ni mogoče uspehov trgovinskih pogajanj izkoristiti tako, kakor bi bilo želeli. Tuje delegacije vedno pravočasno informirajo svoje trgovske kroge, da ti tudi za prehodno dobo vedo,

kako morajo postopati, da ne doživijo poslovnih neuspehov. Skoraj po vseh sklenjenih trgovinskih pogajanjih pa so naši izvozniki in uvozniki morali konstatirati, da so bili o rezultatu pogajanj informirani prepozno in da so zato po nepotrebnem imeli tudi težke izgube.

Če bi pa bili v naših trgovin-

skih delegacijah tudi zastopniki naših gospodarskih organizacij, se ta napaka ne bi zgodila, ker bi pač ti vedno sproti in zadostno informirali naše gospodarske organizacije. Ti zastopniki bi pač imeli interes na tem, da pravočasno informirajo prizadeta podjetja, do čim birokrati tega interesa nimajo.

Iz vseh teh razlogov moramo znova in z vsem poudarkom izreči svoje obžalovanje, da se še vedno sestavljajo naše trgovinske delegacije brez praktičnih gospodarskih ljudi. To tem bolj, ker zaradi tega tudi nimajo naše trgovinske delegacije onega zaupanja, ki bi ga morale uživati. Pozicija naših trgovinskih delegacij je s tem

oslabljena, ker tudi nasprotna stran ve, da se ne pogaja z delegacijo, ki bi bila zastopnica naših gospodarskih organizacij, temveč samo z delegacijo, katere stališče bo veljalo, dokler bo na vladi oni, ki je delegacijo imenoval. Takšna delegacija mora zato biti cenejša — a žal le na račun našega narodnega gospodarstva.

Predsednik-Osvoboditelj in ustvaritelj češkoslovaške države

Tomaž G. Masaryk — umrl

Praga, 14. septembra. ČTK. **Prezident-Osvoboditelj češkoslovaškega naroda in ustvaritelj češkoslovaške republike dr. T. G. Masaryk je davi ob 3. po daljšem bolehanju umrl na gradu Lany v visoki starosti 87 let.**

Voditelj češkoslovaškega naroda, predsednik Masaryk je umrl. Težko, če je danes še kje na svetu mož, ki bi imel takšno pravico ko predsednik Masaryk do najvišjega naslova: voditelj naroda. In to je bil predsednik Masaryk v resnici in naravnost v idealnem smislu besede.

Predsednik Masaryk je govoril svojemu narodu vedno le to, o čemer je bil trdno in globoko prepričan. Predsednik Masaryk ni poznal nobene polovičarske resnice, ni poznal strahu pred izgubo popularnosti, ni bil dostopen za kompromis na škodo resnice in pravice. Izpovedoval je vedno le to, kar je smatral za pravilno in nastopil je vedno v obrambo onih, katerim se je delala krivica. Masarykova dejanja niso bila nikdar v nasprotju z njegovimi besedami, etični zakoni so imeli pri Masaryku absolutno veljavo.

V boju zaradi pristnosti kraljevskih rokopisov je prvič dokazal, da ne spada v vrsto onih politikov, ki se opravičujejo, da namen posvečuje sredstvo. V boju proti nekulturnemu predsodku o židovskih ritualnih umorih je še okrepil sloves politika, ki tudi v najbolj kočljivih vprašanjih govori resnico in ki nastopa v obrambo preganjanega, pa če bi mu tudi ves svet to zameril. In dosleden tej absolutni vdanosti resnici je ostal Masaryk do konca svojih dni in zato je užival po vsem kulturnem svetu največje spoštovanje. Visoko nad vsemi drugimi politiki in državniki se je dvigala podoba predsednika — filozofa Masaryka.

Zlasti pa so se pokazale vse njegove izredne sposobnosti, vse njegove nenavadne vrline v času boja za osvoboditev češkoslovaškega naroda. Nihče ni s tako doslednostjo in s tako prepričevalnostjo delal za razbitje Avstro-Ogrske ko Masaryk. Njegova velika naobrazba, njegovo veliko znanje jezikov, njegova značajnost — vse to mu je pridobilo pred svetom ugled, da je mogel z uspehom braniti pra-

vice svojega naroda in mu priboriti zopet politično svobodo. Za časa svetovne vojne se je izkazal Masaryk kot borec, ki ne pozna nobenih ozirov za lasten interes, temveč ki živi samo ideji in njeni zmagi. Zaplenili so mu skromno premoženje, zaprli njegovo ljubljeno hčer Alice, toda Masaryka to ni strlo, temveč nadaljeval je svojo borbo, dokler ni zmagal in proglasil 18. oktobra 1918 ustanovitev češkoslovaške republike.

V tej borbi pa je znal Masaryk tudi združevati vse sile svojega naroda. Težka nesoglasja so dostikrat nastala med češkimi borci za svobodo, toda vedno je znal Masaryk s silo svojega prepričanja, s svojimi argumenti in avtoriteto ta nesoglasja premagati. Tako zlasti spor med starodružniki in češkoslovaškimi legionarji v Rusiji.

A ne samo vodnik, tudi učitelj svojega naroda je bil Tomaž Masaryk. Njegova predavanja na Mali strani v Pragi so bila za akademsko mladino dogodek. Cele generacije je vzgojil Masaryk in njegova zasluga je, če je češko javno življenje bilo na tako visoki stopnji. A ne samo češkoslovaško mladino, tudi na našo mladino je vplival Masaryk in vsa gibanja, ki so nastala pri nas pred vojno, so imela svoj izvir v Masarykovih predavanjih in spisih.

Jugoslovani pa smo Masaryku dolžni še posebej največjo zahvalo, saj je bil v najbolj hudih časih pred in med aneksijsko krizo Masaryk naš prvi zagovornik, naš pravi advokat. Masaryk je bil tisti, ki je razkril škandal Friedjungovega procesa, Masaryk je bil tisti, ki je preprečil, da se veleizdajniški proces ni izpremenil v justični umor, Masaryk je bil tisti, ki je branil jugoslovansko stvar pred dunajskim parlamentom in pred velikim svetom. Simpatije kulturnega sveta nam je pridobil Masaryk in bistveno drugače bi se razvijali dogodki za nas, če ne bi bilo Masaryka. Jugoslovanski narod teh velikih zaslug Masaryka ne bo nikdar pozabil.

Zalostni običaj je, da ljudje gledajo na svet iz druge perspektive, kadar so v opoziciji in borbi, in iz druge, kadar so na vladi. Predsednik Masaryk ni imel smisla za to napako. Kot predsednik republike je ostal isti demokrat, kakor je bil takrat, ko se je kot politični preganjanec boril za svoj narod. Visoko mesto ni premotilo filozofa, ki je ostal do zadnjega zvest svojim idealom in sebi. Historična zasluga Masaryka je, da je Češkoslovaška ostala demokratična država, pa čeprav so povsod okrog nje zavladali drugi režimi. Z vzgojo in z idejnimi argumenti, ne pa s silo, je deloval Masaryk.

Po tem načelu je reševal tudi manjšinsko vprašanje na Češkoslovaškem. Za mnoge je bila kaj zapeljiva misel, da bi sedaj Čehoslovaki, ko so postali gospodarji v svoji deželi, vrnili Nemcem in Madžarom milo za drago in postopali proti njim tako, kakor so Nemci in Madžari pred in med vojno postopali proti Čehom in Slovakom. V Masarykovi Češkoslovaški ti instinkti niso mogli zmagati, temveč zmagala so načela demokracije. In ta načela so pripomogla, da so danes tudi Nemci zastopani v češkoslovaški vladi in da more Češkoslovaška računati tudi na lojalnost svojih nemških in madžarskih državljanov. Pravilnost Masarykovih idej se je tudi tu izkazala.

Cel program je pomenil za Čehoslovaške Masaryk in visoko nad vsemi strankarskimi boji je Masarykova osebnost združevala češkoslovaški narod. Zato pa je užival predsednik Masaryk vso ljubezen svojega naroda, ki ni videl v njem le svojega učitelja in vodnika, temveč svojega očeta. Masarykova smrt pomeni zato za češkoslovaški narod najtežjo izgubo, ki pa jo bo češkoslovaški narod baš s pomočjo

Masarykovih idej ter njegovih zgledov prenesel.

Poseben zakon je sklenil češkoslovaški parlament, da je bil predsednik Masaryk zaslužen za svoj narod. Mi Jugoslovani bi mogli dostaviti, da je bil zaslužen tudi za jugoslovanski narod. Vsi pa, ki verujejo v ideale humanitete, ki spoštujejo etična in moralna načela, ki so nasprotni nasilju, pa bi mogli dodati še, da je bil Masaryk zaslužen za človeštvo.

In zato ni smrt predsednika Masaryka samo težak udarec za češkoslovaški narod, temveč za vse človeštvo. Zato pa se tudi povsod, kjer so še v časti najvišji ideali človeštva, klanjajo spominu velikega državnika-filozofa, zato žaluje ob njegovem grobu ves kulturni svet.

Večna slava spominu in delu velikega Masaryka!

Ze pred desetimi dnevi so prišle prve vesti o boleznih predsednika Masaryka. Kmalu pa je nastalo v zdravstvenem stanju predsednika Masaryka zboljšanje, da so že vsi mislili, da je nevarnost minila. V nedeljo pa je nakrat pritisnila pljučnica in od takrat so začele življenjske sile predsednika vidno pešati. V ponedeljek zvečer je nastopila agonija, srce je bilo vedno slabše in ob pol štirih je prenehalo to zvesto in plemenito srce bti. Predsednik Masaryk je umrl.

Vest o njegovi smrti se je takoj razširila po vsem svetu. Iz vseh krajev sveta so začele prihajati sožalne izjave. Med prvimi je bila tudi globoko občutena sožalna izjava kneza-namestnika Pavla.

Praga se je takoj odela v črno in po vsej Češkoslovaški je nastalo splošno žalovanje zaradi smrti nepozabnega voditelja češkoslovaškega naroda.

Prav tako pa tudi v Jugoslaviji. Ze v torek popoldne so razobesili po vsej Jugoslaviji črne zastave in ni ga Jugoslavana, ki ne bi sočustvoval z bratskim češkoslovaškim narodom.

Tudi iz vsega drugega sveta prihajajo v Prago neprestano sožalne izjave. Na seji skupščine ZN se je spominjal nevenljivih Masarykovih zaslug predsednik Aga Kan, skupščina pa je počastila njegov spomin z enominutnim molkom.

V tem pa se že delajo v Pragi priprave za pogreb predsednika Masaryka. Določeno je, da bo pogreb v torek. Takrat se bo Češkoslovaška poslovila od svojega tvorca in voditelja.

Vprašanje socialnega zavarovanja trgovcev

Trgovinski odsek osješke zbornice je razpravljal o dnevnem redu bližnje vsedržavne konference naših gospodarskih zbornic. Posebno pažnjo je posvetil odsek vprašanju socialnega zavarovanja trgovcev, o katerem bo tudi referiral delegat odseka na konferenci zbornice. Ker so bile nekatere zbornice mnenja, da se socialno zavarovanje trgovcev ne bi moglo izvesti zaradi previsokih prispevkov, ki bi jih morali plačevati trgovci, zlasti manjši, je že prej sklenil, da se izdela podroben elaborat s preglednimi tabelami o višini prispevkov, ki bi se morali plačevati. Ta elaborat je bil sedaj od nekega strokovnjaka tudi izdelan ter bo o njem razpravljala beograjska konferenca zbornic, ki naj tudi odloči, na koliko kategorij bi se razdelili trgovci z ozirom na ta elaborat. Beograjska konferenca naj bi nadalje sklenila, katere vrste socialnega zavarovanja trgovcev naj bi se uvedle. Osješka zbornica bo na beograjski konferenci zahtevala, da se vsa pripravljala dela za socialno zavarovanje trgovcev izvedejo čim prej, da bi se to zavarovanje začelo čim prej tudi izvajati.

Upati je torej, da se vprašanje socialnega zavarovanja trgovcev vendar enkrat premakne s svoje mrtve točke in da bodo končno tudi trgovci zavarovani vsaj za primer bolezni.

Češkoslovaško-jugoslovansko gospodarsko sodelovanje

Te dni je bila v Beogradu prva seja Češkoslovaško-jugoslovanske trgovinske zbornice. Po seji je bilo izdano naslednje oficialno sporočilo:

Skupni odbor je v popolnem soglasju določil celoten načrt skupnega delovanja obeh zbornic, da se gospodarsko sodelovanje obeh držav utrdi v vseh smereh. Objektivni pogoji za to sodelovanje so zelo ugodni, polje za delo pa zelo široko tudi pri popolnem upoštevanju interesov češkoslovaškega gospodarstva in jugoslovanske industrije. Dolgoletno delo praške zbornice je našlo popolno razumevanje tako pri jugoslovanskih kot tudi pri češkoslovaških gospodarstvenih ljudeh. Tudi beograjska zbornica je bila deležna pri svojem začetnem delu enakega razumevanja. Skupni odbor je zato prepričan, da bo delo obeh zbornic tudi v bodoče olajšano, kar bo le v korist za gospodarstvo obeh držav. Skupni odbor bo v bodoče bolj pogosto zasedal, da bo mogel čim uspešneje kontrolirati izvajanje načrta ter da se bo ta po potrebi hitro izpopolnil in zboljšal.

Delo odseka za kontrolo državnih dohodkov

Iz odseka za kontrolo državnih dohodkov se uradno objavlja: Kakor znano, dela letos ustanovljeni odsek za kontrolo državnih dohodkov že v velikem obsegu. Poostreno je nadzorstvo nad vso finančno službo, storjeni pa so tudi že odločni ukrepi za normalen dotok državnih dohodkov. Popolnoma razumljivo je, da je odsek posvetil posebno pažnjo onim virom dohodkov, ki so dali zaradi upravnih težkoč pri izvajanju učinkovitejšje kontrole manj dohodkov. Gre pa tu za milijonske zneske, ki bi morali priti v državno blagajno. Gre pa tudi za to, da vsi dolžniki v vsej državi na enak način izpolnjujejo svoje obveznosti do države. Ne gre tu le za davke. V pristojnost tega odseka spada vse, kar zanima državni fiskus. Zato se zanima za vse resore, stika za državnim imovino, pazi na plačilno moralno poslovne sveta, z eno besedo: z budnim očesom spremlja vse pojave v državi, ki so v zvezi s finančno službo. Odsek je odkril že velike vire dohodkov ter dosel, da sta minister za pravo-

sodje in notranji minister izdala vsem organom, ki so bili od teh odkritij prizadeti, stroge naloge. Ker gre tu za težke milijone, vodi kontrolo po svojih delegatih sam finančni minister, kar daje jamstvo za popoln uspeh odsekovega dela. Sedaj se kaže v praksi tendenca, da se bolj izkoristijo sedanji viri dohodkov in da se ne iščejo vedno novi davki. Takšna praksa bo posebno dobrodošla gospodarskim krogom.

Japonska gospodarsko ne vzdrži dolge vojne

Po vesteh iz Nankinga so tamošnji politiki prepričani, da so japonski vojaški voditelji mnenja, da mora Japonska v kratkem doseči odločilno zmago ali pa se japonski vojni načrt ne bo mogel izvesti. Kitajci so prepričani, da Japonci dolgotrajne vojne ne bi mogli vzdržati. Že pred izbruhom vojne s Kitajsko je morala Japon-

ska plačati na dan 20 do 25 milijonov jenov za vzdrževanje vojske. Sedaj pa so se izdatki Japonske povečali najmanj za štiri- do petkratno. Poslabšanje japonskega gospodarskega položaja je najbolj vidno iz rastočega števila konkurzov in prisilnih poravnjav. Tudi več velikih tekstilnih podjetij je zašlo v konkurz. Na londonski borzi je padel v zadnjem času tečaj japonskih deviz za 15 odstotkov.

Peronospora in predraga modra galica

Mnogo, silno mnogo se pri nas govori o tem, kako treba pomagati kmetu. Dejansko pa se za kmeta silno malo stori in prav tako tudi malo za dvig kmetijske proizvodnje. Posledica tega je, da pada uporaba umetnih gnojil leto za letom, ker so umetna gnojila za kmeta predraga, nihče pa ne skrbi, da bi kmet prišel do umetnih gnojil poceni. Podobno je tudi z modro galico, ki je postala za našega kmeta mnogo predraga, zbog česar kmet premalo škropi, da peronospora uničuje naše vinograde. Zelo potreben in umesten je bil zato članek, ki ga je objavil zadnji »Trgovački vjesnik« in ki ga tu ponatiskujemo. »Trgovački vjesnik« pravi:

Letos sta peronospora in rjavica uničile v mnogih krajih vinograde. Nesporo je, da je modra galica samo obrambno sredstvo proti rjavici, ne pa zdravilo. Takšnega zdravila žal ni ter so ostala vsa prizadevanja znanosti v tej smeri brezuspešna. Če je torej vinograd ogrožen od rjavice, potem se more njeno širjenje preprečiti samo z najbolj temeljitim in najbolj skrbnim škropljenjem. Nikakor ne zadostuje, da se vinogradnik zadovolji s tri ali štirikratnim škropljenjem na leto, temveč mora škropiti vselej, kadar vremenske razmere to zahtevajo.

Letos je bilo v juniju večinoma toplo in vlažno vreme, ki je silno ugodno za razvoj rjavice. V takšnem vremenu je bilo treba najmanj tri do štirikrat toliko škropiti ko sicer, ko se pojavlja ta bolezen le malo ali sploh ne. Letos pa se je premalo škropilo, kar dokazuje tudi relativno majhna poraba modre galice v primeri s potrošnjo v drugih letih, zlasti pa se je premalo potrošilo modre galice z ozirom na slabo vreme.

Nastaja vprašanje: zakaj se je malo škropilo? Imamo izvrstno modro galico, saj se v naši državi proizvaja najbolj čist baker v Evropi. Zato je tuja modra galica slabjša od naše, ker je naš baker boljši. Pri nas proizvajana modra galica je poleg tega stalno pod kontrolo kmetijskega ministristva ter se vsaka pošiljka modre galice prej kemično preizkusi, preden pride v promet. Pa tudi že na zunaj se vidi, kako dobre kakovosti je naša modra galica. Ni torej glede kakovosti prav nobenega razloga, da se ne bi uporabljala naša domača modra galica. Če se ne uporablja, je kriva temu samo visoka cena.

Današnja cena modre galice je naravnost horendna. Na borzi, t. j. v velikih količinah velja 6'65 din za kg. V nadrobni trgovini velja seveda zaradi mnogih drugih stroškov znatno več. Sedaj si more vsakdo izračunati, koliko kilogramov modre galice je potrebno za eno jutro vinograda. Samo za eno škropljenje bi moral plačati vinogradnik več sto dinarjev, za večji vinograd pa bi bili potrebni tisočaki. Ali pa more danes vinogradnik toliko žrtvovati za modro galico? Prav v tem pa je tudi vzrok, da je bilo letos uporabljene sorazmerno manj modre galice kakor prejšnja leta in da sta zato tudi peronospora in rjavica uničile toliko vinogradov.

Samo po sebi se postavlja tudi vprašanje: zakaj je pri nas modra galica tako draga, ko pa smo država, ki kar slovi po svojem bogastvu na bakru, ki ga izvažamo v tujino v velikanskih količinah? — Tvorcnice modre galice pravijo, da se je modra galica podražila predvsem zato, ker se je za trikratno povečala cena bakra, baker pa je glavna surovina za proizvodnjo modre galice. Če ostane cena bakra ista, potem se ne more znižati cena modre galice, pravijo tvorcnice. Zato zahtevajo, da se znižajo prevozní stroški, poslovni davki in trošarina na vinogradniške proizvode.

Tu pa je treba pripomniti: Država kot koncesionar za izkoriščanje bakrenih rudnikov, od katerih so najvažnejši borski, ki so imeli lani par sto milijonov din čistega dobička ter se bo ta leto še povečal, bi morala najti sredstva, da bi se baker za proizvodnjo modre galice pocenil. A ne samo to. Država bi morala tvorcnice modre galice strogo nadzirati ne samo glede kakovosti modre galice, temveč tudi glede njene cene. Dosedaj se je namreč trdilo v naši javnosti in se še trdi, da je cena modre galice tako visoka, ker ima obstoječi kartel kemičnih tvornic monopolni položaj v naši državi in more

zato določiti cene, kakor hoče. Zato bi bilo potrebno, da se zagotovi naši državi baker po normalni ceni, ne pa po ceni, ki velja na svetovnem trgu, ker se proizvodnja bakra pri nas ni od lanskega leta prav nič podražila, temveč je samo narasla cena bakru na svetovnem trgu. Od tega imajo korist samo lastniki bakrenih rudnikov, naš narod pa prav nič. Zato se cene bakra pri nas ne bi smele določevati po cenah na svetovnem trgu, temveč mnogo nižje, ker se je proizvodnja pri relativno manjših stroških znatno povečala. Nadalje pa je treba kontrolirati ceno galice v tvornicah, katerim pa je treba omogočiti ceneno nabavo bakra. In ko se vse to stori — in v interesu našega vinogradništva bi se to moralo storiti — potem bo tudi cena modre galice nizka in potem bo mogel kmet modro galico kupovati in škropiti vinograde tako kakor treba. Potem ne bo delala več škode peronospora in vinogradnik se bo mogel ubraniti rjavici, da bo na jesen tudi pridelek dober in izdaten. Blagostanje bo prišlo nad naš narod.

Tem izvajanjem pač ni treba do-
staviti nič drugega, kakor da je res tako in da je že zadnji čas, da dobi naš kmetovalec poceni umetna gnojila in modro galico!

Nesprejemljiv načrt

Brez ozira na zahtevo slovenske javnosti, da se reši ljubljansko kolodvorsko vprašanje z uresničenjem inž. Dimnikovega poglobitvenega načrta, nadaljuje ljubljanska železniška direkcija s svojim načrtom, pa čeprav ima ta le zasilen značaj.

Tako je te dni izdelala načrt novega kolodvorskega poslopja, ki bi se naslanjalo na sedanjo carinarnico. Ta načrt je bil predložen tudi tehniški sekciji akcijskega odbora za rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja. Na seji tehnične sekcije je bil načrt temeljito predelan ter — odklonjen. Inženirji so namreč našli na tem načrtu toliko napak, da nikakor ni bil sprejemljiv. Tako bi imeli po tem načrtu potniki silno daleč do vlakov, poleg tega pa bi se križale poti odhajajočih in prihajajočih potnikov, kar bi seveda silno oviralo nemoten promet. Inženirji pa so navedli še celo vrsto drugih hib, da je bila soglasna sodba, da je načrt neizvedljiv.

Tej sodbi se je pridružil tudi gradbeni odsek, ki je odklonil stavbeno dovoljenje za ta načrt. Gradnja novega kolodvorskega poslopja je bila nameravana v začetku oktobra, vendar pa se vse poslopje ne bi v celoti zgradilo, temveč v etapah, morda tudi šele v dolgih letih, kolikor bi pač bilo železniški direkciji kreditov na razpolago.

Pri tej priliki pa bi omenili še nekaj. Rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja je zadeva, ki se tiče vse Ljubljane in vse Slovenije. Saj danes ne trpe zaradi zaprtih prehodov na Tyrševi in Gosposvetski cesti samo Ljubljanci, temveč vsi, ki se z avtomobilom vozijo skozi Ljubljano. Ker pa se kolodvorsko vprašanje tiče

vse javnosti, zato je tudi edino pravilno, da se vsi načrti za rešitev tega vprašanja razpravljajo pred vso javnostjo. Kakor je dal inž. Dimnik svoj načrt v javno diskusijo, tako naj da svojega tudi železniška direkcija. Tako se bo tudi v resnici videlo, kateri načrt je boljši. Javna diskusija je najboljše preizkušnja za vsak načrt in zato naj se tudi vsak načrt predloži v javno diskusijo. Zlasti pa načrti, ki so tako važni, kakor so načrti za preureditev ljubljanskega kolodvora! Nikakor ne gre, da bi se takšni načrti reševali le za zeleno mizo.

Sicer pa moramo znova opomniti na to, kar se je reklo na prvi anketi akcijskega odbora. Vsi, ki se poslužujejo železnice, so njeni klienti in zato je le prav in pravilno, če se železnica na njih želje ozira. Če pa vse ljubljansko prebivalstvo zahteva izvedbo načrta inž. Dimnika, bi bilo samo želeži, da bi tudi železniška uprava to željo upoštevala, zlasti še, ko so se tudi vsi inženirji in železniški strokovnjaki izrekli za ta načrt. Železniška uprava bi si s tem pridobila simpatije javnosti, kar ji kot velikemu gospodarskemu podjetju gotovo ne bi bilo v škodo.

Že v 24 urah

barva, plesira in kmetično snazi obleke, klobuke ud. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna J. S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Politične vesti

Za zasedanje Zveze narodov, ki se je pričelo v ponedeljek, je vladalo v evropski politični javnosti največje zanimanje, kar dokazuje tudi to, da se je udeležilo skupščine več ministrskih predsednikov ter okoli 20 zunanjih ministrov. Sedanja skupščina Zveze narodov mora rešiti predvsem dve zelo kočljivi in težki vprašanji: špansko in kitajsko. Ni pa verjetno, da bi se Zveza narodov odločila za odločne ukrepe, temveč bo najbrže po svoji stari navadi dala samo obema tožiteljicama, t. j. valencijski vladi in nankinški, priliko, da pred svetovno javnostjo osvetlita svoje zahteve in si s tem pridobita svetovno javno mnenje.

Sejo skupščine je otvoril predsednik Negrin, ministrski predsednik valencijske vlade. Nekateri so se bali, da bo Negrin izkoristil svoj položaj za oster napad na nasprotnike republikanske španije. Ta strah pa se je izkazal kot neupravičen ter je Negrin govoril samo kot predsednik skupščine, ne pa tudi kot delegat valencijske vlade. V svojem govoru je naglasil, da španija še vedno upa v Zvezo narodov in zato tudi v njene roke polaga svojo usodo. Kljub vsem težavam je Zveza narodov še dokazala svojo življenjsko silo, ko je znala preprečiti splošni evropski oboroženi konflikt in ko je dosegla mirno rešitev francosko-turškega spora.

Po Negrinovem govoru je bilo prečitano pismo etiopskega cesarja, ki piše, da ni poslal na sedanje zasedanje nobenega svojega delegata, ker ni na dnevnem redu nobena točka, ki bi direktno zanimala Etiopijo.

Daljša razprava se je razvila zaradi protesta Francove vlade proti pripustitvi zastopnikov valencijske vlade, ker da sta pod oblastjo generala Franca dve tretjini španije, pod oblastjo valencijske vlade pa samo ena tretjina. Skupščina pa je ta protest zavrnila, ker je valencijska vlada še vedno zakonita zastopnica španije.

Nato je bilo prečitano poročilo verifikacijskega odbora, ki ugotavlja, da je na skupščini zastopanih 52 držav. Skupščina se nista udeležile samo Etiopija in Italija. Nato je bil soglasno izvoljen za predsednika indijski delegat Aga Kan. Je to prvič, da je bil predsednik skupščine Zveze narodov izvoljen soglasno.

V Ženevi so se sestali delegati držav Male antante, da se dogovorijo glede sestanka Male antante, ki bo te dni v Ženevi. Na konferenci MA se bodo obravnavala naslednja vprašanja: Splošni mednarodni položaj, kako reformirati Zvezo narodov, špansko vprašanje in utrditev nevtralnosti, gospodarsko sodelovanje držav MA z drugimi podonavskimi državami in oboroževanje Madžarske.

Sporazum v Nyonu je bil podpisan in se bo začel danes izvajati.

Francoski tisk piše z velikim zadovoljstvom, da je bil dosežen na konferenci v Nyonu tako hitro sporazum. V enakem smislu piše tudi angleški tisk.

Litvinov je na konferenci v Nyonu silno ostro napadel Italijo ter ji kar odkrito očital piratstvo. »Frankfurter Zeitung« piše, da pomeni sprejem sklepov na nyonski konferenci brez sodelovanja Nemčije in Italije neprijateljski akt.

Angleška križarka »Malaja« je zaplenila v Egejskem morju podmornico takoj nato, ko je ta potopila ruski parnik. Angleži nacionalnosti podmornice še nočejo izdati.

Britanski mornariški strokovnjaki so prišli do prepričanja, da sta bile od podmornic, ki so napadle angleško križarko »Havock«, dve potopljene. Dokumenti o teh napadih so trenutno v Nyonu ter se preiskujejo od strokovnjakov, a ne bodo nikdar objavljeni.

Japonci so zbrali pred Šangajem velikanse sile ter je njih pehota s pomočjo tankov in artiljerijskega ognja prešla v napad. Ključna točka je bila v napadu zavrnili. Izgube Japoncev so bile zelo velike, vendar pa so napad obnovili ter so se končno morali Kitajci umakniti na drugo in že pripravljeno obrambno črto. Pred svojim umikom so spustili Kitajci pred Vusungom več min v zrak, da so imeli prodirajoči Japonci velikanse izgube. Rdeča kitajska vojska, ki se je priključila nankinški vojski, je prodira že v provinco Šansi. Med japonskimi četami pred Šangajem razsaja še nadalje kolera ter je že več sto vojakov umrlo.

Volitve po novi ustavi v ruski Centralni sovjet bodo v decembru.

Denarstvo

Francoski frank še vedno slab

Po zadnji devalvaciji franka je bil njegov tečaj čvrst ter je znašal mesece dolgo 132 do 133 fr. za en funt. Devalvacija je bila skoraj pozabljena. V zadnjih dneh pa je začel frank nenadno padati ter je padel na 136 do 140 frankov za en angleški funt. Medtem je padel frank še nadalje, da je postal enak češkoslovaški kroni. Posledica tega je bila, da je nastala nervoznost na deviznem trgu in da so začeli ljudje kupovati devize. Ta nervoznost je bila še povečana zaradi napete zunanje politične situacije, zlasti sredozemske ter vojne na Daljnem vzhodu. Nastal je strah pred vojno in trgovci ter industrianci so si hoteli nabaviti devize, da bi mogli tudi v bodoče kupovati surovine po starih cenah. Končno pa je nevarnost na deviznem trgu povečal še zadnji izkaz Francoske banke, iz katerega je bilo razvidno, da se je začela vlada zopet zatekati k Francoski banki. Predjemi vlade so narasli od 1,7 na 3,1 milijarde frankov ter bodo v kratkem narasli na 4 do 5 milijard frankov. A tudi notranje-politični dogodki so se razvijali tako neugodno, da se je povečal strah pred novim padcem franka. Posebno usodno pa je bilo, da je prenehal intervencijski fond s svojimi nakupi. K temu koraku pa se ni odločil, ker bi mu primanjkovalo sredstev, temveč zato, ker se je bal, da bi po nepotrebnem izgubil svoj denar. Intervencijski fond zato ni hotel braniti franka ter se je postavil na stališče, da je intervencija predraga in da naj oni, ki hočejo imeti devize, tudi sami skrbijo, kako pridejo do njih. Poleg tega pa je bila vlada mnenja, da je nadaljnja devalvacija franka bila francoskemu gospodarstvu samo v korist, ker se bo povečal izvoz. Pač pa je intervencijski fond interveniral v korist rent, da te ohranijo svoj tečaj. Tečaj rent je za Francijo važnejši ko tečaj franka.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. septembra navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din):

Podloga se je povečala za 0'2 na 1.692'2.

Devize izven podloge so se povečale za 33'8 na 738'1.

Vsota kovanega denarja se je zmanjšala za 6'4 na 362'5.

Znatno so zopet nazadovala posojila, in sicer za skupno 11'8 na 1.589'6.

Nepremičnine izkazujejo za 0'5 povišano postavko v višini 161'9.

Razna aktiva so se povečala za 63'9 na 1.664'1. Druge postavke ..a aktivni strani so skoraj brez izpremembe.

Otok bankovcev se je zmanjšal za 3'3 na 5.860'3.

Obveze na pokaz so narasle za 86'3 na 2.209'4. Razna pasiva so se zmanjšala za 3'5 na 306'8.

Celotno kritje se je znižalo na 26'94 odstotka, samo zlato kritje pa na 26'45 odstotka.

Kuponi 7% investicijskega posojila se začno izplačevati 15. septembra. Izplačevali se bodo kuponi št. 32.

Nova tranša 5% nih obveznic za javna dela bo prišla na trg dne 15. oktobra. Je to prva tranša druge polovice milijardnega posojila za javna dela. Vse posojilo se bo razpisalo samo v naši državi.

Italijanski uradni listi objavljajo zakon o državni kontroli vseh institucij, ki so pooblašcene, da sprejemajo hranilne vloge. Kontrolorji so državni uradniki, ki so podrejeni nadzornemu uradu za kontrolo kredita v Rimu.

Angleške zavarovalnice so sklenile, da od 30. septembra dalje ne bodo več sprejemale zavarovanj za ladje, ki plujejo skozi Sredozemsko morje.

Japonska in Rusija

Premoč Rusije postaja vedno bolj očitna

Napetost med Japonsko in Rusijo postaja vse večja in vsak hip more izbruhniti nova rusko-japonska vojna. Tuji vojaški strokovnjaki tudi že poročajo, da so zbrali Japonci okoli Pekinga mnogo večje vojaške sile in mnogo več vojnega materiala, kakor bi ga potrebovali, da stro kitajski odpor. Na drugi strani pa prihajajo tudi vedno nova poročila o ruskih vojnih pripravah.

Znani pa so tudi razlogi, zaradi katerih je pripravljena stopiti Japonska v vojno z Rusijo. Japonski gospodarski magnati hočejo na vsak način postati gospodarji bogatih naravnih zakladov severne Kitajske in Mandžurije. Vojaški krogi pa hočejo pridružiti svoji državi 200 milijonov Kitajcev in vse Mongole ter ustanoviti novo cesarstvo mongolskega plemena pod japonskim vodstvom. Edino Rusija pa bi mogla te japonske račune prekrizati. Danes, ko še ni Rusija gospodarsko popolnoma obnovljena, smatrajo japonski generali še za mogoče, da stro ruski odpor primeroma lahko. Vsako leto odlašanja pa bi zelo otežilo japonsko zmago.

Poleg tega pa vabijo Japonci tudi na rudah silno bogati sibirski vzhodni kraji. Japonci upajo, da bi tu našli svinco, železo, baker, petrolej, žito, gozdove in premog. Polagoma se je Japoncem posrečilo, da so si zgradili izvrstne strateške pozicije, da morejo tudi upati na uspeh uresničenja svojih namer. V Kurilskih otokih, Maršalskih otokih, Formozu imajo proti vzhodu močno pozicijo, z osvojitvijo Koreje in Mandžurije ter severnih kitajskih provinc pa bi ves njih imperij postal zaokrožena celota. Poleg tega je Japonska vse te pokrajine militarizirala ter jih istočasno začela gospodarsko silno izkoriščati, da je postala Japonska iz uvoznike izvoznika država.

Spretno izkoriščajo Japonci tudi gospodarsko rivaliteto Anglije in Združenih držav Sev. Amerike, a tudi nerazpoloženje ameriških magnatov proti Rusiji, ki jim ne pusti izkoriščati ruska naravna bogastva. Zato Japonci tudi nenehno opozarjajo na komunistično nevarnost ter opominjajo evropske in ameriške sile, kakšna silna nevarnost bi nastala za ves civilizirani svet, če bi še Kitajska prišla pod vpliv sovjetske Rusije. Ta politika tudi ni brez uspeha in velesile ne bi nasprotovale, če bi se posrečilo Japonci, da Rusijo potlačijo in prepreči njen nadaljnji razvoj. Pri tem pa velesile tudi upajo, da bi se v tem velikem boju tudi Japonska sama iztrošila.

Takoj po Kitajski bi torej po japonskih računih morala priti na vrsto Rusija. V ta namen Japonska že prodira v Mongolijo ter se pripravlja, da od tu udari na Irkutsk. Stalno izziva Japonska Rusijo, povzroča obmejne incidente ter zahteva nato zadoščenje. Doslej je Rusija vedno ta zadoščenja tudi dajala, v zadnjem času pa teh ne daje več, kakor dokazuje primer z zaplenjenimi japonskimi ribiškimi ladjami. Toda če je Rusija preje vedno popuščala, ni to delala iz slabosti, temveč da je mogla še naprej nemoteno nadaljevati s svojim obnovitvenim delom. Pri tem pa je imela Rusija še drug cilj. Na vsak način je hotela pridobiti simpatije obmejne prebivalstva in vseh narodov, ki so prišli pod oblast japonskega imperiaлизма ali bili od njega ogroženi. Sprejemala je njih sinove v svoje šole, ustanovila za njih posebne fakultete ter podpirala te narode z orožjem, da bi mogli braniti svojo svobodo. Japonska pa je venomer rožljala z orožjem, da so morali ti narodi smatrati Japonce za svoje neprijatelje.

Največji problem, ki ga je morala rešiti Rusija, da bi se mogla

obraniti japonskega napada, je bila obnova sirske železnice. Veliko sibirsko ozemlje je imelo eno samo železniško magistralo, a še ta proga je bila v silno žalostnem stanju. Rusi so začeli progo obnavljati, zgradili so drugi tir, istočasno pa začeli graditi železnice v Mongolijo. V kratkem času so zgradili pet velikih železnic, in sicer: od Semipalatinska v Uljasutaj (Mongolija), ki je dolga 2000 km, železnico Sergiopol—Cajzan (710 kilometrov), Sergiopol—Čugudžak (400 km) in Bijsk—Džarkentule (450 km). Kitajski Turkestan je bil s tem zvezan z glavno sibirsko magistralo. Poleg tega so zgradili 900 km dolgo železnico iz Vrhneudinska v Urgo. Zgrajena pa je bila tudi transbajkalska železnica.

Tudi Japonci so zgradili več novih železnic v Mandžuriji ter mnogo avtomobilskih cest. Vendar pa niso razvili tako velike delavnosti ko Rusi.

Poleg tega pa se Rusi trudijo, da tudi gospodarsko dvignejo vse sirske kraje in tudi arktične, ker

so tu silno bogata ležišča cele vrste rud. Vsa Sibirija je eno samo bogato polje surovin. Rusom se je nadalje posrečilo, da so zvezali skoraj vse glavne sirske reke s kanali. Kako zelo skrbijo Rusi tudi za najbolj severne kraje, dokazuje to, da vzdržujejo letala tudi pri mrazu 60 stopinj Celzija redno zračno službo med Irkutskom in Jakutskom.

Dočim je Japonska gospodarsko organizirana samo od zgoraj, je Rusija organizirana po načrtu ter ima vse surovine doma, da more vzdržati tudi dolgotrajno vojno. V ta namen je Rusija zgradila v Sibiriji in na Uralu velikanske tvornice, v katerih more izdelovati vse vojne pripomočke. Končno pa je upoštevati še to, da se je položaj Japonske zbog vojne s Kitajsko znatno poslabšal, ker je odpor Kitajske mnogo močnejši, kakor pa se je pričakovalo, ter bi Japonska vstopila v vojno z Rusijo že kolikor toliko izčrpana, dočim bi bile ruske sile popolnoma sveže.

Naš letošnji izvoz sadja na Dunaj

Znani bilten »Izveštaji jugoslovnsko-avstrijske trgovinske komore« na Dunaju od preteklih sobote poroča obširneje o letošnjem izvozu našega sadja na Dunaj. Iz njega posnemamo:

Izvoz naših češpelj se je pričel 16. avgusta. Do konca meseca jih je prišlo na Dunaj okrog 220 vagonov. Ali dočim so doma plačevali češplje po din 1'70 do 2 za kilo, so dosegale na Dunaju le ceno do 36 grošev za prav dobro blago, za srednje dobro samo do 32 grošev. Ker znašajo vsi stroški do dunajskega trga polnih 15 grošev, moremo izračunati, da je bila ta kupčija slaba.

Začetek septembra je prinesel majhno zboljšanje, kajti letina pri nas je slaba, tako da prihaja na Dunaj le 12 do 15 vagonov na dan, dočim je bilo lani štirikrat toliko. Cene so zrastle na Naschmarkt do 46 grošev. Večina pa je bila prodana od 36 do 46 grošev. Vsega je prišlo do sobote na Dunaj okrog 380 vagonov. (Lani že nad 1000 v tem času.) — Blago je pri-

hajalo na Dunaj skoraj vseskozi v dobrem stanju. Le nekaj vagonov je bilo že prezrelih in zato so češplje že nekoliko trpele. Pakovanje je letos dobro. Najbolje se prodajajo koški po 12 kilogramov.

»Politika« od ponedeljka v dopisu z Dunaja potrjuje gornje podatke. Dostavlja pa, da kmetje prodajajo v glavnem le po zadrugah in ne več samostojno, kakor v prejšnjih časih. To se je izkazalo varneje. Konkurenca Madjarske in Bolgarije je letos skoraj izginila. Naše blago se izvažja v enotnih koških, na katerih je natisnjeno ime: Jugoslavija (izjemoma v latinici). Iz sosesčine hočejo delati konkurenco s koški, na katerih natiskevajo oznako: »tip Bosnia«. Mnogi pa kupujejo odrabljenе naše koške in jih polnijo s konkurenčno robo, ki je očitno slabše vrste.

Zadnji teden je prihajalo že smederevsko grozdje, ki je jako lepo in se je prodajalo po 85 do 88 grošev. Troškov je do 35 grošev na kilo. Računajte, kako se je to izplačalo.

—ag—

Iz zgodovine aluminija

Aluminij, ki je bil še pred par desetletji le malo znana kovina, se danes vsestransko uporablja in je neobhodno potreben za celo vrsto proizvodov moderne industrije.

Že leta 1722. so prišli do odkritja, da se nahaja v zemlji razen že znanih kovin še neka dotlej neznan kovina. Razni raziskovalci so se sicer trudili, da bi jo začeli pridobivati, toda njihov trud je bil dolgo brez praktičnega uspeha. Šele Friedrich Wöhler je našel leta 1827. pravi postopek za proizvodnjo kovine na ta način, da je spravil pare aluminijevega klorida in natrija med seboj do reakcije. S tem je bila odprta pot za ostale raziskovalce. In v resnici so bili doseženi že v petdesetih letih preteklega stoletja veliki uspehi v načinu proizvodnje bele kovine. Tako sta Bunse in Deville že leta 1854. pridobivala aluminij potom elektrolize v tekočem stanju iz aluminijevega in natrijevega klorida.

Dokler niso iznašli pravilnega postopka za pridobivanje aluminija, je bila ta kovina zelo draga. Prvi kilogram aluminija je bil razstavljen na pariški svetovni razstavi leta 1858. in je stal 2400 mark. Zaradi novih izkušenj v postopku pridobivanja kovine se je povečala proizvodnja aluminija od 750 kg v

letu 1892. že par let nato na 650 ton letno. Sorazmerno s povečano proizvodnjo je padala tudi cena kovine, in sicer je stal leta 1889. kilogram aluminija samo še 38 mark.

Pred 50 leti, leta 1887. je izboljšal kemik Kiliani elektrolitični postopek za pridobivanje aluminija tako zelo, da je bila odtlej omogočena proizvodnja v velikih množinah. Center te proizvodnje je postala že naslednje leto Švica, kmalu pa so se ustanovile tvornice aluminija tudi v Združenih državah Sev. Amerike, v Franciji, Angliji, Norveški in drugod. Sorazmerno z vedno večjo proizvodnjo je padala tudi cena kovine, in sicer v letih 1891—1900 od 5 na 2 marki za kilogram, lani pa, ko je znašala svetovna proizvodnja aluminija 358.000 ton je padla cena na 1'44 marke za kilogram na nemškem in 1'20 marke na svetovnih tržiščih.

Postopek pridobivanja čistega aluminija potom elektrolize iz boksita je že od leta 1908. neizpremenjen, za proizvodnjo 1 tone čistega aluminija je treba predelati 4 tone boksita.

Zaradi majhne specifične teže in nizke cene je mogoče aluminij vsestransko uporabljati v tehniki. Kljub tem pa je trajalo precej ča-

sa predno so znali izkoristiti v tehniki vse možnosti njegove uporabe. V devetdesetih letih se je razvila industrija kuhinjske posode iz aluminija in je ostala ta proizvodnja dolgo časa glavno področje uporabe bele kovine. Zaradi dobre provodnosti elektrike so ga začeli nato uporabljati v elektrotehniki, kjer je v marsičem nadomestil baker. Z izdelavo jedilnega pribora iz aluminija so pričeli po letu 1900. Velika napaka tedanjega čistega aluminija je bila njegova premajhna trdota. Zato so začeli preizkušati, kako bi dosegli pri aluminiju z dodatkom drugih kovin večjo trdoto. To se je posrečilo leta 1909. kemiku Alfredu Wilmu, ki je iznašel takozvani dur-aluminij, s čimer je bilo mogoče uporabljati aluminij tudi pri konstrukcijah večjega obsega, na primer avionskih motorjev in končno avionov sploh.

Po svetovni vojni se je uporaba aluminija v tehniki tako razvila, da je njegova proizvodnja celo zastajala za njegovo potrebo. Danes je njegova uporaba tako vsestranska, da menda ni niti enega tehničnega področja, kjer bi se ne uporabljala bela kovina. Po izkušnjah v zadnjih letih pa razvoj njegove uporabe še dolgo ne bo zaključen in imenujejo splošno aluminij kovino bodočnosti.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje firme:

Brata Vljaj, trgovina z manufakturnim in modnim blagom na drobno. Družbena oblika: javna trgovska družba. Družbenika: Štefan Vljaj in Janez Vljaj, oba trgovca v Ljubljani. Družbo zastopa vsak družbenik samostojno.

Interpromet, generalna trgovska agentura, Gabrenja Slavko. Obratni predmet: trgovska agentura s specerijskim in kolonialnim blagom, manufakturno, železnino in elektrotehničnim materialom. — Lastnik: Slavko Gabrenja, trgovec v Ljubljani.

Klemenčič Berta & Ko, »Moiko«, moda in konfekcija. Obratni predmet: izdelovanje in prodaja modnega in konfekcijskega blaga vseh vrst ter trgovina z manufakturno, krznom in usnjenimi izdelki. Javna trgovska družba. Družbenika: Klemenčič Valter, trgovec in Klemenčič Berta, šivilja v Ljubljani. Firmo zastopa samostojno javni družbenik Valter Klemenčič. Samostojna prokura se je podelila Dori Klemenčič, trgovčevi soprogi v Ljubljani.

Lončar-Raška-Stare Manufaktura »Trio«. Obratni predmet: manufakturna trgovina. Javna trgovska družba. Družbeniki: Julij Lončar, Oton Raška in Radovan Stare, vsi v Ljubljani. Družbo zastopata po dva družbenika skupno.

Eksportna trgovina Mirko Marš, družba z o. z., Ljutomer. Obratni predmet: trgovina in izvoz sadja in izvoz deželnih pridelkov. Osnovna glavnica 100.000 din, polovica glavnice je vplačana. Poslovodje: Angela Marš, hišna posestnica v Ljutomeru, Mirko Marš, trgovec in Albin Damjan, zasebnik, oba v Ljutomeru. Družbo zastopa vsak poslovodja samostojno.

Pevec Amalija, Ormož. Trgovina z mešanim blagom (vključno poljske pridelke, sadje in jajca na debelo). Imetnik: Amalija Pevec, trgovka v Ormožu.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 15. septembra objavlja: Uredbo o gospodinjstkih šolah — Razglas o proglasitvi proge Dr. Krekove ceste za dovozno cesto k železniški postaji Maribor, koroški kolodvor — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Vsak trgovec mora biti naročnik »Trgovskega lista«

Nad 100.000 zavarovancev v avgustu

Po podatkih OUZD

Po izkazu OUZD za avgust je v primeri z lanskim avgustom naraslo število moških zavarovancev za 8688 na 66.853, ženskih pa za 2219 na 35.549, da je skupno naraslo število zavarovancev za 10.907 na 102.402. Kakor je razveseljivo, da je število zavarovancev zopet enkrat preseglo številko 100.000, tako pa moramo žal ugotoviti, da z ozirom na naravni prirastek ta številka še vedno ne zadovoljuje in da je še vedno mnogo ljudi brez polisa.

Zboljšalo se je zdravstveno stanje, da je odstotek bolnikov nazadoval za 0'36 na 2'56%.

Povprečna dnevna zavarovana mezda se je dvignila pri moških za 1'22 na 26'71 din, pri ženskah za 0'99 na 19'07 din, skupno pa za 1'26 na 24'05 din.

Celotna dnevna zavarovana mezda je zaradi večjega števila zavarovancev in višjih mezd narasla za 378.091 na 2.463.193 din.

Od aprila 1937 se povprečna dnevna zavarovana mezda stalno dviga ter je narasla od 23'02 na 24'05 din v avgustu.

Iz vseh teh števil se vidi, da je vsaj skromno zboljšanje pri zaposlitvi delavstva v Sloveniji vendarle nastopilo.

Zunanja trgovina

Po poročilu Zveze vinogradnikov v Sofiji bo dala letošnja bolgarska trgatega samo 1'5 milijona hl vina, kar je za 40% manj kot lani. Slaba trgatega je predvsem posledica velike škode, ki jo je povzročila vinska bolezen rjavica.

Avstrija je znižala takso za uvoz koruze za prehrano od 7 na 6 šillingov, da bi s tem olajšala uvoz koruze in preprečila uporabo rži za krmo.

Nemčija je odkupila večino konzerv, ki jih je izdelala madžarska tvornica v Kečkemetu. Med drugim je bilo poslano v Nemčijo 500 vagonov konzerv paradižnikov.

20. septembra bo v Bruslju sestanek mednarodnega kartela za fino pločevino. Kartel bo v glavnem razpravljal o cenah, ki so po njegovem mnenju prenizke. Pričakovati je zato splošno povišanje cen za fino pločevino.

Švicarski izvoz je v avgustu nazadoval za 7,3 na 104 milijone šv. fr., uvoz pa za 7,6 na 134 milijonov šv. fr. Nazadovanje v avgustu pa je le sezonskega značaja.

Iz Londona poročajo, da je te dni odplulo več parnikov iz Črnege morja. Skupno je bilo na te parnike natovorjeno 100.000 ton pšenice.

Sovjetska Rusija je znova otvorila v Rotterdamu svojo agencijo za prodajo žita. Iz tega sklepajo, da bo Rusija večino svojega žitnega izvoza dirigirala v Rotterdam.

Avstralija bo prepovedala izvoz železne rude. Prepoved bo trajala, dokler ne bo ugotovljeno, če ima Avstralija dovolj železne rude za lastno potrebo.

Dobave - licitacije

Dne 1. oktobra bo v pisarni »Eparhijskega upravnega odbora na Cetinju« ofertalna licitacija za prodajo večje množine raznega lesa.

Dne 2. oktobra bo pri Upravi drž. monopolov v Beogradu licitacija za dobavo 50.000 kg kartona.

Dne 4. oktobra bo pri Upravi barutane v Kamniku licitacija za dobavo 60.000 kg parafina.

Razpisane so ofertne licitacije za dobavo svežega govejega mesa za potrebe vojaštva za čas od 1. oktobra t. l. do 31. marca 1938 in sicer: dne 13. septembra v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani in Slov. Bistrici, dne 15. septembra v Mariboru in Boh. Belu, dne 17. septembra v Ptuj, Novem mestu in Mojstrani. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Skoraj 100.000 ljudi obiskalo velesojem

Zaključno poročilo o letošnjem Ljubljanskem velesojem

Letošnji jesenski velesojem, njegova 41. prireditelj, pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II., je bil odprt po notranjem ministru dr. Antonu Korošcu v navzočnosti kraljevega odposlanca brigadnega generala Dodića, bana dr. Natlačena in velikega števila dostojanstvenikov. Ta jesenska razstava je dokazala vso močno voljo našega gospodarskega in kulturnega sveta, da prikaže vsak zase vso krepko silo in željo po ustvarjanju ali vsaj obdržanju dosežanj, tako da je bil gospodarski značaj velesoja navzlic številnim specialnim razstavam tudi sedaj krepko podprt, kar dokazuje predvsem tudi razmeroma ugoden kupčijski rezultat, osobito v pohištveni in stanovanjski opremitvi, strojih, radio-aparatih, pečeh in najrazličnejših sezonskih predmetih.

Razstavljalo je 431 tvrdk, od teh 193 inozemskih.

Glavno obeležje letošnji jesenski prireditvi pa je dajala razstava slovenskega novinarstva, prirejena v proslavo 140letnice Vodnikovih »Lublanskih Novic« in 30letnice organizacije slovenskega poklicnega novinarstva. Obsegala je ta razstava naslednje oddelke: V treh paviljonih pisane in tiskane novine s kulturnohistoričnim pregledom, novinoznanstvom, statistično obdelavo ter poročevalstvom z najmodernejšimi pripomočki, lastno tiskarno z uredništvom, upravo in ekspeditom, ki je izdajala lasten list »Ljubljanski Novice«. Drug oddelek je obsegal novine v podobni, zgodovino naše grafike in ilustracije od prvih začetkov preteklih stoletij pa do današnjega dne. Razstavljena je bila moderna grafika, fotografija, njena zgodovina in višek naše umetniške fotografije s prikazom vseh reprodukcij tehnik in z moderno klišarno v obratu. Radio oddajna postaja je oddajala pete novine s pripadajočimi narodnimi pesmimi in moritati, prav tako pa govorjene novine z dnevnim poročanjem razdelitve glavnih strok. »K« paviljon pa je nudil žive slike s filmskimi žurnali in poučne filme o nastajanju novin. Največji uspeh, ki ga je ta razstava dosegla, je izjava svetovne avtoritete profesorja dr. Karla d'Estra, ki je rekel, da bo imela od razstave velike koristi tudi mednarodna znanost, predvsem pa bo povečala ta razstava ugled Slovencev pred zunanjim svetom. Podobne izjave je prejela razstava od vseh odličnih znanstvenikov iz raznih držav, ki so razstavo obiskali. Organizirali so razstavo z največjo ljubeznijo do svojega stanu ljubljanski poklicni novinarji kot del Jugoslovanskega novinarskega združenja s sodelovanjem sorodnih strok, oblasti, zavodov itd.

Etnografsko-misijska razstava »Indija« je bila pač prva tako velike razsežnosti in preglednosti, kar jih je bilo do sedaj prireditih. Prikazala nam je nesebično delovanje naših misijonarjev v Indiji in nam pokazala to daljno ogromno deželo v narodopisnem in verskem oziru. Razstavo so organizirali in jo vzorno opremili jugoslovanski misijonarji Družbe Jezusove.

Zveza gospodinj, ki išče vedno nova pota za izboljšanje položaja naših žen in mater, je pokazala v svoji letošnji razstavi »Materi za

otroka« vse, kar more koristiti materi pri njenem težkem delu z ozirom na prehrano, obleko, igračo in vzgojo otroka v predšolski dobi. Tvorila je ta razstava v vseh svojih podrobnostih lepo zaokroženo celoto in dosegla s številnim obiskom v obilni meri gotovo tudi svoj namen.

Klub ljubiteljev cvetice je razstavil najlepše poznoletno cvetje in skupno z njim so nastopili po daljšem presledku razstavljanja naši akvaristi s številnimi akvariji. Tudi ljubljanski ornitologi in metuljarji so nam z bogatim gradivom pokazali svoje delo.

V umetniški razstavi smo videli 155 del sedemnajstih naših slikarjev in kiparjev.

Jesenski velesojem je počastila s svojim obiskom 10. septembra Nj. Vel. kraljica Marija. Ogledala si je novinarsko, misijonsko, cvetlično in gospodinjstvo razstavo, o

katerih se je nadvse pohvalno izrazila. Velesojem je obiskal tudi zamenik kraljevega namestnika dr. Banjanin, med najodličnejše inozemske posetnike pa smemo šteti 60člansko družbo glavnih činitelj evropskega tiska. Obiskalo je velesojem približno 95.000 oseb. Skoraj ni večjega kraja Jugoslavije, odkoder ne bi bilo obiskovalcev. Zelo številni pa je bil obisk inozemcev, posebno iz Avstrije in Italije, ki jih je bilo več tisoč, dalje iz Francije in Nemčije, Madžarske in ostalih evropskih držav.

Tekma jugoslovanskih harmonikarjev za prvenstvo v letu 1937. dne 12. septembra je bila dobro obiskana. Pokazala je lep napredek v igranju na našem narodnem instrumentu.

XVIII. ljubljanski mednarodni velesojem bo v začetku meseca junija 1938.

Doma in po svetu

V soboto so se sestali v Beogradu šefi srbijanske združene opozicije. Na konferenci so bili: Ljuba Davidović, Joca Jovanović, Miša Trifunović, Milan Grol in dr. Milan Gavrilović. Na sestanku je poročal dr. Lazar Marković o svojih zagrebških obiskih in posvetovanjih. Listi poročajo, da bo v kratkem odnošaji med beograjsko in zagrebško združeno opozicijo razčiščen. Beograjska združena opozicija bo baje izdala proglas na narod, v katerem bo razložila svoje odnose z Zagrebom. Voditelji beograjske združene opozicije so baje nezadovoljni, ker da se dr. Maček pogaja tudi z vladnimi krogi.

Med voditelji srbjske združene opozicije je bil dosežen sporazum ter bodo vse tri skupine predložile dr. Mačku enotne predloge.

»Hrvatski dnevnik« z vsodločnostjo demantira vest »Vremena«, da bi prišlo med federalisti v Osijeku do razkola. Neresničnost te vesti da je najbolj jasno dokazal veliki nedeljski shod bivše HSS v Osijeku.

Delegati bivše socialistične stranke so na konferenci v Celju sprejeli resolucijo, v kateri pravijo med drugim, da ostajajo zvesti svoji tradiciji in da zato zahtevajo, da so vsi Jugoslovani združeni v eni državi in da se mora organizirati na temeljih državljanske svobode, osebnosti, verske in narodne enakopravnosti ter socialne pravičnosti. Na tej podlagi so pripravljene sodelovati z vsakom, ki se odkrito izjavi proti fašizmu in za demokracijo.

Trgovinski minister dr. Vrbanić je v izjavi dopisniku madžarskega lista »Regel« izjavil, da so se madžarsko-jugoslovanski odnošaji v zadnjem času prav znatno zboljšali.

Nova doba v odnošajih med Madžarsko in Malo antanto se je začela z zadnjo konferenco Male antante, piše Elemer Hantos v ženevski »Tribune de Nation«.

Socialno ministrstvo je dogotovilo zakonski načrt o življenjskih potrebščinah.

Poštni minister je sklenil, da se dajo v promet nove jugoslovanske letalske znamke v vrednosti 0'50, 1, 2, 2'50, 5, 10, 20 in 30 din. Na znamkah bodo slike mest in pokrajin. Na znamkah po 30 din bo slika Ljubljane.

Papež je sprejel v avdienci beograjskega nuncija Pellegrinettija. Češkoslovaški minister za delo Jaroslav Jandra biva na letnem odmoru na našem Primorju.

Novi Sokolski dom v Sarajevu, ki bo eden največjih in najmodernejših sokolskih domov v Jugoslaviji, bo slovesno odprt 6. novembra.

Prva državna filatelistična razstava je bila odprta te dni v Beogradu. Otvoril jo je poštni minister.

Teden Rdečega križa bo od 19. do vključno 25. septembra.

Meščani Varazdina, Čakovca in drugih mest so naslovili na pomočnika železniškega ministra

Reichenau, ki pripada nar. socialističnemu gibanju od vsega početka.

Henlein, voditelj nemške nacionalistične stranke na Češkoslovaškem je bil povabljen na nürnberški kongres kot častni gost. Henlein se je vabilu odzval.

Belgijski ministrski predsednik van Zeeland se baje namerava umakniti iz političnega življenja, čeprav sta mu senat in poslanska zbornica dala zadoščenje za napade zaradi belgijske Narodne banke ter mu izrekla svoje zaupanje.

Ameriške vojne oblasti na Filipinih so odredile pripravljenost vseh vojnihi sil na kopnem in na morju. Vsi dopusti so prekinjeni, ladje pa so pripravljene na odhod.

Ugledne osebnosti iz Newyorka so poslale generalu Francu poziv, da prizaneše 2000 ujetnikom iz Santandra.

V San Francisco se je začela akcija, da bi se zbrala brigada prostovoljcev, ki bi se borili na strani Kitajcev proti Japoncem.

Vlada Kolumbije je dovolila Trockemu, da se sme naseliti v mestu Bogota. Trocki je dal vsa jamstva, da se ne bo vmešaval v politično življenje.

Zaradi preganjanja poljskega tiska v Sleziji se je znova razvila ostra polemika med nemškim in poljskim tiskom.

Vodja Alžirskega pokreta za neodvisnost Melari je bil aretiran in bo postavljen pred sodišče zaradi vstaje in zarotništva. Ta ukrep francoske vlade je vzbudil v Alžirju veliko razburjenje.

Francoska vlada je izgnala iz Francije Francovega diplomata De los Andes in še nekatere druge španske nacionalistične zastopnike.

Revolucijo v Paragvaju so vladne čete zadušile. Predsednik republike je postal prevzel svoje funkcije.

Združene države Sev. Amerike ne bodo poslale v Ženevo nobenega opazovalca, ko se bo razpravljalo o Kitajski, ker se nočejo vmešavati v delo Zveze narodov.

V Angliji je začelo stavkati 60 tisoč rudarjev.

V kartaginskem pristanišču je bila od republikanskih baterij potopljena neka Francova podmornica.

Nemški potniški aeroplan se je ponesrečil v bližini Friewalda v Sleziji. Pilot in en potnik sta se ubila, dva potnika pa sta se rešila s skokom s padalom.

V četrtke je bil slovesno odprt letošnji velesojem. Od tujih držav sodelujejo na velesojem Jugoslavija, Nemčija, Danska, Turčija in Albanija.

Konkurzi - poravnave

V konkurzni zadevi Andreja Severja se odreja za ugotovitev naknadno prijavljenih terjatev narok na dan 24. septembra ob 9. uri pri okrožnem sodišču v Ljubljani.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 16. sept. 12.00: Citre, mandoline in tamburice (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Radijski orkester — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: Ministr. za telesno vzgojo naroda — 19.50: S. Santel: Mala suita (plošča) — 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 20.30: Koncert pevskega zbora »Sloge« (prenos iz dvorane) — 21.15: Radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Radijski orkester.

Petek, dne 17. sept. 12.00: Odmevi iz naših krajev (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.15: Virtuozni igrači (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: Spomin na otok smrti l. 1916 — 19.50: Pesnice Lucienne Boyer (plošče) — 20.10: Zenska ura: Vzgoja otrokovega značaja (gdč. Marija Kovačeva) — 20.30: Koncert. Sodeluje: Gregorčev pihalni kvintet in tercet Stritar — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, dne 18. sept. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Pogovori s poslušalci — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: Belokranjci in njihova pokrajina (prof. Ivan Simonič) — 19.50: Pregled sporeda — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: Koncert plesne glasbe (plošče) — 21.00: Prenos iz Turina: Massenet: Thais, opera; v odmoru: Čas, vreme, poročila, spored.

Dobro razpoloženje in čilost

in neguje Vaše notranje organe

potom Rogaške slatine, ki čisti

Rogaška mineralna voda